

فهرست مطالب

۱	فصل اول
۱	صندوق بین المللی پول
۱	علل وجودی و تاسیس آن:
۲	اهداف تشکیل صندوق بین الملل پول:
۳	نحوه رای گیری:
۴	منابع مالی صندوق:
۴	افزایش سهام اعضا به دو صورت انجام می گردد:
۴	شرایط عمومی استفاده از منابع صندوق بین الملل پول:
۵	اعطای وام و شرایط آن:
۶	اهم تسهیلات صندوق عبارتست از :
۷	عدم ایفای تعهدات مالی اعضاء به صندوق:
۷	انتقادهای وارده بر عملکرد و سیاست صندوق:
۹	فصل دوم
۹	نحوه ایجاد حق برداشت مخصوص (SDR) Special Drawing Right
۹	تعریف حق برداشت مخصوص:
۱۰	اداره حق برداشت مخصوص:
۱۱	چگونگی تعیین ارزش حق برداشت مخصوص و تحولات آن:
۱۱	مصارف حق برداشت مخصوص:
۱۲	فصل سوم
۱۲	بانک بین المللی ترمیم و توسعه (بانک جهانی)
۱۲	اهداف بانک جهانی:
۱۳	سازماندهی و ساختار اداری:
۱۳	اختیارات هیات ریسه :
۱۴	مقایسه بانک جهانی و صندوق بین المللی پول در یک نگاه
۱۶	فصل چهارم

۱۶ International Development Association (IDA) موسسه بین المللی توسعه
۱۶ منابع تامین مالی موسسه :
۱۷ نحوه عضویت در صندوق :
۱۷ سازمان و تشکیلات کلی موسسه :
۱۸ شرایط دریافت وامهای ترکیبی از بانک جهانی و موسسه توسعه :
۱۸ عوامل موثر از محدودیت گسترش حجم وامهای موسسه بین المللی توسعه :
۱۹ International Finance Corporation (IFC) شرکت مالی بین المللی
۱۹ سازمان و تشکیلات شرکت مالی بین المللی:
۱۹ اهداف و وظایف شرکت مالی بین المللی:
۲۰ شرایط اعطای وام:
۲۲ فصل پنجم
۲۲ International Settlement Bank (ISB) بانک تسویه بین المللی
۳۷ فصل ششم
۳۷ Economic Cooperation Organization (E.C.O) سازمان همکاری های اقتصادی (اکو)
۳۸ اهداف اکو :
۳۸ Islamic Development Bank (IDB) بانک توسعه اسلامی
۳۹ اهداف بانک توسعه اسلامی
۳۹ عملیات بانک توسعه اسلامی را می توان به سه قسمت خلاصه نمود:
۳۹ اهداف طرح تامین مالی واردات
۴۰ تقاضای عملیات تامین مالی واردات :
۴۰ همکاری فنی:

فصل اول

صندوق بین المللی پول

علل وجودی و تاسیس آن:

در اواخر قرن نوزدهم و اوایل قرن بیستم رشد و توسعه صنایع و گسترش فن آوری در ارتباطات بین کشورها موجب افزایش بی سابقه تجارت در بین آنها شد. تا آن زمان و حتی پس از جنگ جهانی اول اغلب پرداختهای مربوط به تجارت خارجی بین کشورها از طریق شمش طلا صورت می گرفت. به علت افزایش وسیع حجم تجارت بین المللی و کمبود ذخایر طلا، دولت ها در پرداخت های خارجی خود دچار مشکل شدند و به لحاظ بی ثباتی اقتصادی در آن زمان نتوانستند در مورد ایجاد یک پول بین المللی که مورد قبول تمام کشورها باشد به توافق برسند. در نهایت این مشکلات در اواخر دهه سی منجر به بزرگترین بحران اقتصادی و سیاسی قرن بیستم شد و بالاخره به جنگ جهانی دوم ختم شد. تجربیات نامطلوب، بی ثباتی اقتصادی و عدم تعادل عمومی در تراز پرداختها پس از جنگ جهانی اول این مساله را روشن کرده بود که اگر پس از جنگ جهانی دوم تصمیماتی برای نگهداری قدرت خرید پول ها اتخاذ نشود مکانیسم پول بین المللی به سبب فشار ناعادلی در ترازپرداخت ها از هم می پاشد. از طرفی پس از جنگ جهانی دوم و شکست فاشیسم ایالات متحده آمریکا که برنده اصلی جنگ بود، هجوم همه جانبه ای را به بازارهای تولید، مصرف و مواد اولیه که قبل از جنگ در انحصار کشورهای اروپایی بود آغاز نمود. از آنجاییکه رکود اقتصادی اکثر کشورهای جهان را در بر گرفته بود، دو دولت آمریکا و انگلیس با اتکا به قدرت مالی و به منظور حفظ حیثیت بین المللی خود سعی کردند واحد پول خود را به همان وضع قبل از جنگ جهانی اول نگاه دارند ولی پس از اندک زمانی انگلستان در سال ۱۹۳۱ به پیشنهاد جان مینارد کینز اقتصاددان خود ارتباط پول خود را از طلا جدا کرد.

پس از جنگ در سال ۱۹۴۴ کنفرانسی در شهر برتن وودز برگزار شد که نتیجه این کنفرانس ایجاد دو سازمان پولی و مالی بین المللی به نام های صندوق بین المللی پول و بانک بین المللی ترمیم و توسعه بود. دو طرح اساسی که در این کنفرانس مطرح شد:

- ۱ - طرح آمریکا توسط وایت که یکی از متخصصان بانک مرکزی آمریکا تحت عنوان صندوق تثبیت امور مالی بین المللی.
- ۲ - طرح انگلستان توسط کینز موسوم به اتحادیه پایاپای بین المللی.

وایت به لحاظ وضع اقتصادی کشور خود دنباله رو عقاید اقتصادی کلاسیک ها بود او طلا را حاکم بر روابط بین المللی می دانست و قدرت آن را مافوق قدرت های پولی می دانست عقیده او بر این امر استوار بود که باید یک واحد پولی طلا بین المللی بوجود آورد و سایر پولها را با آن بسنجند.

- کینز معتقد بود که سیستم پولی کشورها باید به عواملی نظیر داد و ستد، درآمد ملی، توسعه روابط بازرگانی، افزایش جمعیت و نظایر آن متکی باشد نه طلا.

پول محاسباتی وی تحت عنوان بانکور بود که افزایش یا کاهش آن کاملاً امکان پذیر بود. در واقع طرح کینز پول و آثار آن را در اختیار بشر قرار می داد در صورتی که طرح وایت بشر را به تبعیت از طلا وا می داشت.

با وجود آنکه پیشنهاد کینز از نظر اصولی مورد موافقت اعضاء کنفرانس قرار گرفت، ولی چون آمریکا به علت درگیر نبودن مستقیم در جنگ از قدرت اقتصادی زیادی برخوردار شده بود لذا طرح وایت با تغییراتی مورد قبول اعضاء قرار گرفت و باعث ایجاد صندوق بین الملل پول و در کنار آن بانک بین المللی ترمیم و توسعه نیز تشکیل شد. **صندوق وظیفه امور پولی جهان و بانک ترمیم و توسعه وظیفه نقل و انتقال سرمایه را برعهده داشت.**

بدین ترتیب هنگام تاسیس صندوق بین المللی پول، دولت آمریکا دلار را به عنوان یک پول بین المللی به صندوق تحمیل کرد و حاضر شد که در مقابل دلارهای صندوق طلا بپردازد. همچنین کشورهای عضو صندوق به طور ضمنی توافق کرده بودند که به دلار آمریکا اعتماد کنند و در مقابل ذخایر دلاری خود از آمریکا طلا مطالبه نکنند. اما آمریکا با سوء استفاده از این موقعیت اقدام به انتشار نامحدود دلارهای بدون پشتوانه کرد و بدین ترتیب زمینه بی اعتباری نظام پولی برتن وودز را فراهم ساخت و بدین ترتیب منجر به ایجاد یک پول بین المللی براساس میانگین یا سبدي از پولهای کشورهای عمده سرمایه داری گردید.

اهداف تشکیل صندوق بین الملل پول:

۱- تشویق و گسترش همکاری و تشریک مساعی در مسائل پولی و بین المللی از طریق یک موسسه دائمی.
۲- کوشش برای تثبیت نرخ ارز به منظور حفظ مکانیزم پول بین المللی و پرهیز از رقابت در کاهش دادن نرخ ارزها.

۳- فراهم کردن شرایط لازم برای گسترش و رشد متوازن تجارت بین المللی و در نتیجه کمک به حصول هدفهای اولیه سیاست اقتصادی یعنی اعتلا و حفظ سطح اشتغال و درآمد واقعی و توسعه منابع تولیدی کلیه اعضاء.

۴- ایجاد اعتماد در میان اعضاء از طریق قرارداد موقت منابع صندوق در اختیار آنها.

۵- تشریک مساعی در ایجاد یک نظام چند جانبه پرداخت ها در زمینه معاملات جاری بین اعضاء و رفع محدودیت های ارزی که مانع رشد و تجارت جهانی می شد.

تشکیلات صندوق و ارگانهای تصمیم گیرنده:

تعداد کشورهای عضو در ابتدای تشکیل ۴۵ کشور بود که در حال حاضر به ۱۸۵ کشور رسیده است و مقر آن در واشنگتن می باشد. صندوق از سازمانهای وابسته به " سازمان ملل متحد" می باشد اما در فعالیتها و تصمیم گیری استقلال کامل دارد و تعداد پرسنل آن به ۱۷۰۰ نفر می رسد.

ارگانهای تصمیم گیرنده صندوق بین المللی پول عبارت است از:

الف - شورای مدیران عامل (شورای حکام): این شورا بالاترین مقام صندوق است و از نمایندگان کشورهای عضو که ممکن است در حد وزیر دارایی یا رییس بانک مرکزی آن دولت باشند تشکیل می شوند. البته هر کشور عضو نیز یک نماینده علی البدل به صندوق معرفی می کند تا رابط صندوق و دولت عضو باشد. رییس این شورا از میان اعضا انتخاب می شود و جلسات آن سالانه و معمولاً در ماه سپتامبر برگزار می گردد.

از جمله وظایفی که در صلاحیت شورا قرار دارد بررسی فعالیتهای سالانه صندوق و برنامه های کلی سال آینده آن پذیرش عضو جدید و اخراج یک عضو، برابری ارزها و ... است.

ب - شورای مدیران اجرایی: در بدو تاسیس این شورا دارای ۱۲ عضو بود و در حال حاضر ۲۴ عضو رسیده است پنج تن از اعضای آن از کشورهای هسند که بیشترین سهام را دارند (آمریکا، آلمان، انگلیس، فرانسه و ژاپن) و ۱۹ نفر برگزیده سایر کشورهای عضو هستند. دوره انتخاب مدیران اجرایی دو سال است، جلسات شورای سالانه در زمان تشکیل حداقل هر هفته یک بار تشکیل می شود. شورای مدیران، که از نماینده هر کشور عضو و قائم مقام او تشکیل شده است در جلسات سالانه سهمیه ها و شرایط عضویت را تعیین می کند. ریاست آن با دبیر کل است که توسط اعضا انتخاب شده و امور جاری را اداره می کند.

ج - مدیرعامل: از طرف مدیران اجرایی انتخاب می شود ولی نمی تواند از اعضای شورای اجرایی باشد و مدت تصدی وی ۵ سال است.

نحوه رای گیری:

صندوق به صورت یک شرکت سهامی تشکیل شده است که هر دولت در آن دارای حق رای متناسب با میزان سهم خود است. هر دولت عضو دارای ۲۵۰ رای ثابت است که در برابر هر ۱۰۰ هزار دلار یک سهم به

آن افزوده می شود. یک چنین قدرت رایي موجب شده است که پنج کشور بزرگ صنعتی غرب و در راس آن آمریکا حاکم مطلق باشند و کشورهای در حال توسعه به اکثریتی خاموش تبدیل شوند، به طوری که از ۴۰٪ حق رای پنج کشور اصلی (آمریکا، آلمان، ژاپن، فرانسه و انگلیس) ۲۰٪ به آمریکا تعلق دارد لذا با توجه به نفوذی که کشورهای صنعتی از طریق سهام خود در صندوق دارند و از طریق این سازمان توانسته اند سیاستهای طرفدار تجارت آزاد، سرمایه گذاری خصوصی، قیمت آزاد و به طور کلی سرمایه داری را اجرا کنند. همچنین مخالفت صندوق با نظارت و کنترل دولتی بر تجارت ملی و خارجی، کنترل قیمتها و برقراری انواع یارانه ها بیانگر مخالفت صندوق با اقتصاد غیرسرمایه داری است.

منابع مالی صندوق:

بخشی از منابع صندوق به وسیله پرداخت سهام کشورهای عضو تامین می شود که ۲۵٪ آن به صورت طلا و بقیه آن به صورت پول ملی پرداخت می شود.

افزایش سهام اعضا به دو صورت انجام می گردد:

- ۱- افزایش خصوصی برای کشورهایی چون کانادا، آلمان و ژاپن که سهام آنها در بازرگانی بین المللی افزایش یافته بود و در نتیجه تقاضای دلار در این کشورها بالا می رفت.
 - ۲- استقراض که براساس قرارداد پاریس در سال ۱۹۶۱ ده کشور صنعتی متعهد شدند در صورت تقاضای صندوق، مبلغی به میزان ۶ میلیارد دلار به صندوق مساعده دهند.
- لازم به ذکر است که هر پنج سال یکبار، منابع مالی صندوق و موضوع کافی بودن آن با توجه به شرایط اقتصادی جهان بررسی می گردد.

شرایط عمومی استفاده از منابع صندوق بین الملل پول:

- ۱- برابری دسترسی: منابع عمومی صندوق اصولاً "بایستی به طور یکسان در دسترس کلیه اعضا قرار گیرد.
- ۲- نیاز تراز پرداخت ها: به منظور ایجاد توازن در تراز پرداخت ها، برنامه تعدیل و تثبیت مناسبی را برای کشور عضو تعیین و تصویب می کند و بدین ترتیب صندوق راساً "تراز پرداخت های کشور عضو را مورد ارزیابی قرار می دهد.

۳ - **زمان استفاده:** اساسنامه صندوق به هیچ وجه اعضاء را ملزم به استفاده از منابع صندوق در زمانی خاص نمی کند ولی این بدین معنا نیست که صندوق نکات لازم را برای رفع نیاز یا استفاده از منابع موجود به اعضاء توصیه نکند .

۴ - **اعطاء مشروط اعتبار:** صندوق بایستی متقاعد گردد که عضو برای ایجاد تعادل به منابع نیاز مالی دارد و توانایی بازپرداخت آن را در مدت معین خواهد داشت .

۵ - **مرحله بندی اعطاء امتیازات:** به استثنای ترانش ذخیره که می تواند به طور یکجا مورد استفاده قرار گیرد، سایر اعتبارات صندوق اقساطی و طی چند مرحله در اختیار اعضاء قرار می گیرد.

اعطای وام و شرایط آن:

صندوق در زمینه اعطای وام تنها با دولتها در ارتباط است و عمدتاً "وامهای آن تحت شرایط اجرای سیاستهای مالی، پولی، ارزی و درآمدی که به سیاستهای تعدیل اقتصادی معروف است به اعضا برای تعدیل سیستم اقتصادی کشورشان و ترمیم کسری موازنه پرداختها اعطا می شود.

اجرای سیاستهای مالی به معنای کاهش هزینه های دولت، افزایش قیمت کالاها و خدمات دولتی، لغو کمکها و یارانه ها، کاهش استقراض دولت از سیستم بانکی و افزایش مالیاتهای غیرمستقیم است. سیاست پولی پیشنهادی صندوق عبارت است از افزایش نرخ بهره داخلی به منظور مقابله با تورم. سیاست ارزی نیز شامل کاهش ارزش پول، تعیین سطحی مشخص برای ذخایر ارزی و ایجاد تسهیلات برای ورود سرمایه های خارجی است.

صندوق تحت شرایط خاص منابع مختلفی را در اختیار اعضای خود قرار می دهد که این منابع بشرح ذیل می باشد:

۱- **ترانش ذخیره:** گرفتن وام از ذخایری که اعضا نزد صندوق به عنوان وجوه ارزی و به صورت طلا، ارز یا حق برداشت مخصوص سپرده اند، فقط در صورت وجود کسری تراز پرداختها قابل انجام است و هیچ شرط دیگری را شامل نمی شود.

۲- **ترانشهای اعتباری:** هر عضو تا ۱۰۰ درصد از سهمیه خود در صندوق را به صورت اعتبار مورد استفاده قرار می دهد ولی گرفتن این نوع اعتبارات به اجرای سیاستهای پیشنهادی صندوق بستگی دارد.

۳- **تسهیلات تعدیل ساختاری:** این نوع وامها نسبت به ترانش اعتباری مدت زمان طولانی تری دارند ، حدود ۵/۷ تا ۱۰ سال . هر کشور می تواند تا ۱۴۰٪ سهمیه خود را از این محل به صورت وام

دریافت کند. البته شرایط استفاده از این وامها مشکل تر است و شامل کشورهایی می شود که دچار مشکلات تراز پرداختهای ناشی از عوامل ساختاری و سازمانی در اقتصاد کشور باشند.

۵- تسهیلات تعدیل ساختاری گسترده: وقتی وامهای فوق چندان موثر واقع نشود، کشور عضو می تواند از وامی استفاده کند که حدود ۵/۲ برابر سهمیه کشور عضو است و مدت بازپرداخت آن سه سال و پرداخت وام به طور نظارت شده و به صورت چند مرحله است.

اهم تسهیلات صندوق عبارتست از:

- ۱- **ترانش ذخیره:** استفاده از این ترانش معمولاً "شرایط خاص ندارد و مشمول مقررات بازخریدی و یا برقراری نرخ کارمزد نمی باشد.
 - ۲- **ترانش های اعتباری:** علاوه بر ترانش ذخیره هریک از کشورهای عضو می توانند از چهار ترانش اعتباری نیز استفاده نمایند ولی برای دریافت سه ترانش اعتباری بایستی برنامه اساسی مناسبی برای غلبه بر دشواری های تراز پرداخت خود داشته باشند.
 - ۳- **سیاست بسط میزان دسترسی منابع صندوق:** هدف از آن دسترسی اعضا به منابع مالی اضافی از محل استقراض صندوق بود. حداکثر میزان استفاده از این منابع ۳۰٪ سهمیه جدید اعضا تعیین گردید که طی سه سال در اختیار کشور عضو قرار داده می شود.
 - ۴- **تسهیلات مالی جبرانی و احتمالی:** هدف از ایجاد آن جبران کمبود دریافت های صادرات و انجام تعدیلات ساختاری برای مقابله با حوادث غیرقابل پیش بینی در اقتصاد خارجی تعیین گردید.
 - ۵- **تامین مالی تثبیت قیمت کالاها:** با هدف کمک به اعضای که در برخی طرح های بین المللی جهت تثبیت مواد اولیه خود در بازارهای جهانی شرکت دارند بوجود آمد.
 - ۶- **تسهیلات تعدیل ساختاری:** هدف از این تعدیل کمک به کسری ترازپرداختهای کشورهای فقیر با شرایط مناسب و آسان می باشد تا از برنامه های تعدیل ساختاری و اقتصاد کلان آنها در میان مدت حمایت می کند.
- نیازهای تراز پرداخت ها:
- استفاده از منابع صندوق منوط به ارائه درخواست کشور عضو مبنی بر نیازهای ترازپرداختها می باشد، بجز در مورد استفاده از ترانش ذخیره صندوق باید از احتیاجات تراز پرداختهای کشور عضو و از برنامه های تعدیل آنها مطلع گردد.

کشور عضو باید ضمن درخواست استفاده از تسهیلات صندوق، سیاست هایی را که قصد دارد به منظور اصلاح ترازپرداختهای خود بکار ببندد را نیز بیان نماید.

قبول این درخواست منوط به سه شرط می باشد:

- ۱- شرایط تراز پرداخت های هر کشور .
- ۲- میزان ذخایر خارجی .
- ۳- بهبود وضعیت ذخایر خارجی .

عدم ایفای تعهدات مالی اعضاء به صندوق:

صندوق برای جلوگیری از این امر ، اقدامات وسیعی را از جمله موارد زیر انجام داده است:

- ۱- جلوگیری از ایجاد بدهی جدید برای این اعضاء.
- ۲- بالا بردن میزان وثیقه در اعطای تسهیلات.
- ۳- تعیین معیارهایی برای کشوری که نتواند تعهدات خود را انجام دهد.

انتقادهای وارده بر عملکرد و سیاست صندوق:

۱- صندوق بین المللی پول طرفدار اقتصاد باز است و فلسفه اقتصاد آزاد را ترویج می کند: یکی از مهم ترین انتقاداتی که به سیاست ها و عملکرد صندوق می شود این است که صندوق بدون توجه به نظام اقتصادی کشور عضو همواره سعی دارد سیاستهای خود را بر فلسفه اقتصاد آزاد استوار سازد و اساساً مخالف محدودیتهای تجارتي و ارزی بوده و از مفهوم بگذار برود، بگذار انجام دهد حمایت می کند.

۲- سیاست های توصیه شده بوسیله صندوق مانع رشد اقتصادی است: سیاستهای صندوق عمدتاً سیاستهای انقباضی پولی و مالی است چراکه اکثر این ممالک با کسری موازنه پرداختهای خارجی و تورم داخلی مواجهند و صندوق نیز در مواجهه با این شرایط کاهش تقاضا را چاره کار می بیند که در نتیجه این امر کاهش اشتغال و کاهش نرخ رشد اقتصادی را به همراه دارد.

۳- برنامه های اقتصادی صندوق فقیر را فقیرتر می کند: از آنجاییکه برنامه های اقتصادی صندوق عمدتاً ماهیت انقباضی دارند و سیاست هایی چون پایین آوردن کسری بودجه دولت ، تثبیت نرخ دستمزد و حذف سوبسیدها از اجزای مهم آن می باشد تعدیل کسری بودجه به طور معمول سطح اشتغال را پایین می آورد، نرخ دستمزدها را تثبیت می کند، درآمد واقعی حقوق بگیران را در جامعه ای که سطح تورم بالایی دارد ، کاهش می دهد و حذف سوبسیدها عمدتاً به کالاهای استراتژیک غذایی تعلق می گیرد و بهای آن را

افزایش می دهد. اجرای سیاست های فوق عمدتاً به زیان طبقات متوسط و پایین اجتماع است و طبقات مرفه از اثرات منفی آن مصون می مانند.

۴- کشورهای در حال توسعه نقشی در سیاستگذاری صندوق ندارند: بیشتر تصمیمات را ایالات متحده آمریکا اتخاذ می نماید زیرا به تنهایی ۲۰٪ منابع مالی صندوق را تامین می کند و می تواند تصمیم گیری های نوع اول را وتو کند.

۵- صندوق فقط به کشورهایی که کسری تراز دارند وام پرداخت می کند و کشورهای دارای مازاد تراز را به حال خود گذاشته است: مطابق اساسنامه ، صندوق بایستی برای همه کشورهای عضو عملکردی یکسان داشته باشد و هیچگونه تبعیضی میان آنها قائل نشود به همین دلیل هنگام اعطای تسهیلات به کشورهای دارای کسری تراز پرداخت ها ، صندوق همه آنها را با یک دید نگاه می کند مثلاً کشور انگلیس که در سالهای اخیر بزرگترین وام گیرنده از صندوق بوده است ملزم به مراعات همان دستورات عملیاتی شد که صندوق به وام گیرندگان کوچک تحمیل کرده است .

۶- صندوق و بانک جهانی با یکدیگر در برابر کشورهای در حال توسعه تبانی می کنند.

فصل دوم

نحوه ایجاد حق برداشت مخصوص (SDR) Special Drawing Right

پس از جنگ جهانی دوم آمریکا با دور بودن از جنگ و در عین حال پیروز شدن در آن واحد پول خود را به صندوق تحمیل کرد و حاضر شد در مقابل دلارهای صندوق در هر موقع که نیاز باشد طلا بپردازد . پس از این موافقت که به طور ضمنی مورد توافق کشورهای عضو قرار گرفت ، آمریکا اقدام به انتشار بی رویه دلارهای کاغذی (بدون پشتوانه) کرد . بدین ترتیب اولین جرقه را برای بی اعتبار نمودن سیستم پولی برتن وودز زد. به دنبال این سیاست ارزش پول سایر کشورها نظیر انگلیس، فرانسه، آلمان فدرال، سوئیس و ... شروع به کاهش نمود که کاهش مستمر این پولها باعث شد تا تقاضا برای دلار افزایش یابد و در نتیجه آمریکا با رویدادی که خود مسبب آن بود روبرو شد . یعنی ناتوانی این کشور به پرداخت طلا در مقابل دلارهای ارائه شده به بانک مرکزی آمریکا. در این زمان آمریکا خواستار لغو هرگونه مراجعه به طلا در نظام پولی جهانی شد. در نتیجه اولین سری یک واحد پول بین الملل جدید به نام حق برداشت مخصوص به جریان گذارده شد.

تعریف حق برداشت مخصوص:

حق برداشت مخصوص که گاهی به آن طلای کاغذی نیز گفته می شد یک موجودی ذخیره بین المللی است که توسط صندوق بوجود آمد تا به موجودی های ذخیره پیشین ضمیمه گردد . همچنین به صورت یک واحد حساب برای صندوق یا سایر موارد حسابهای بین المللی به کار می رود. حساب مربوط به این حقوق در صندوق بین امملی پول در یک حساب جداگانه و مشخص از حساب کلی به نام ” حساب برداشت مخصوص ” نگهداری می شد.

هرکشور عضو در صندوق بین المللی پول سهمیه ای دارد که بخشی از آن حق برداشت مخصوص است. میزان سهمیه، نقش تعیین کننده ای در توانایی دستیابی هر کشور عضو به منابع صندوق ، قدرت رای و نیز سهم آن کشور از تخصیص منابع صندوق دارد.

در سال ۱۹۶۷ ده کشور صنعتی جهان (آلمان غربی، کانادا، ایتالیا، ژاپن، فرانسه، انگلیس، آمریکا، هلند، بلژیک و سوئد) موافقت خود را با اصلاح سیستم پولی بین المللی و ایجاد یک وسیله ذخیره کمکی اعلام کردند. اعضای این گروه به نام کشورهای ده تایی (گروه ۱۰) رقم ده میلیارد دلار را به عنوان حجم SDR در ظرف پنج سال خواستار شدند.

کاربرد:

بسیاری از کشورهای در حال توسعه که دچار کمبود ذخایر مالی شده بودند، مجبور به کاهش واردات شدند. این مساله موجب کند شدن روند افزایشی تجارت شده و آثار منفی زیادی بر سطح سرمایه گذاریها و تولیدات آنها گذاشته بود. بنابر این کشورهای فوق مجبور به دریافت وامها می شدند اما آنچه از طریق صادرات به دست آوردند می بایست صرف بازپرداخت اصل و فرع وامهای گرفته شده کنند. از سوی دیگر سیاستهای حمایت گرایانه (از صنایع نوپای داخلی در مقابل رقبای خارجی) در کشورهای صنعتی نیز مانع از کسب درآمد به وسیله صادرات می شد. بنابر این کشورهای جهان سوم یا مجبور به کاهش واردات بودند که بر تولیدات، اشتغال، رفاه اجتماعی و ... تاثیر می گذاشت یا به اعتباراتی با شرایط سهل تر از وامهای خارجی نیاز داشتند. صندوق از طریق حق برداشت مخصوص می توانست این اعتبارات را در اختیار کشورهای در حال توسعه قرار دهد.

صندوق در قبال استفاده از این تسهیلات در قبال بهره صورت می گرفت و بنابر این جبران کمبود موازنه پرداختها دولتها مقادیر هنگفتی ارز خارجی از دست داده بودند.

۱- اولین کاربرد آن " تعیین و تشخیص " بود بدین معنی که شرکت کننده ای را که دارای وضعیت موازنه پرداختها و رشد ذخیره ای قوی بود " تعیین " می کرد تا ارز مورد لزوم را برای تعادل با میزان معینی از موجودی های که کشور دیگری خواهان تبدیل آن بود فراهم آورد. علاوه بر آن شرکت کنندگان متعهد می شدند تا زمانی که دارایی های آنها کمتر از سه برابر کل تخصیص های آنان باشد موجودی های را از این طریق قبول کنند.

۲- دومین کاربرد حق برداشت مخصوص استفاده در معاملات با صندوق بود.

۳- فروش حق برداشت مخصوص در مقابل ارز از طریق توافق با یک مشارکت کننده، سومین کاربرد آن بود.

اداره حق برداشت مخصوص:

کلیه پیشنهادها و اصلاحات لازم مربوط به طرح استفاده از SDR به وسیله صندوق بین المللی پول ارائه می شود و به تصویب نهایی هیات نمایندگان یعنی شورای اجرایی صندوق می رسد. صندوق حق اختصاص SDR را به خود ندارد ولی از طریق معاملات و عملیات مختلف مالی SDR دریافت می کند. ارزش SDR به طور روزانه و به وسیله صندوق محاسبه می شود.

موسساتی که حق معامله با SDR را ندارند عبارتند از: صندوق، شرکت کنندگان در بخش SDR صندوق و برخی موسسات مجاز نگهدارنده.

چگونگی تعیین ارزش حق برداشت مخصوص و تحولات آن:

ارزهای داخل در سبد هر کدام دارای یک ضریب اهمیت یا درصد وزنی است. این درصد وزنی نشان می دهد در پایان هر سال، سایر کشورهای عضو سبد چه مقدار از یک پول موردنظر را در اختیار دارند، به بیان دیگر این ضریب نشان دهنده اهمیت یک ارز (پول خارجی) برای دیگر کشورهاست.

با استفاده از نرخ برابری هر پول به دلار و دلار در برابر حق برداشت مخصوص می توان ارزش هر پول را تعیین کرد. مثلاً "یک دلار = ۹۲/۱۴۶" ین می باشد، میزان ارزش مقدار موجود ین در حق برداشت مخصوص به ارزش دلاری محاسبه می شود به همین طریق ارزش مقدار موجود سایر ارزها به ارزش دلار محاسبه می شود.

جمع این ارزشها ارزش یک واحد حق برداشت مخصوص می باشد.

ارزش یک واحد SDR = تعداد واحد پولها ضربدر نرخ ارزها (در برابر دلار)

نرخ بهره SDR = مجموع نرخ بهره تعیین شده هر ارز ضربدر نرخ آن ارز در برابر دلار ضربدر تعداد واحد پولها

مصارف حق برداشت مخصوص:

هدف از ایجاد حق برداشت مخصوص تثبیت نرخ ارز بین المللی از یک سو و کنترل نقدینگی بین المللی ، اصلاح ترازپرداختهای کشورها - بدون تغییر در عملکرد صندوق - و به عنوان مکمل صندوق بین المللی پول از دیگر سو است .

کشورهایی که دچار کسری ترازپرداخت هستند می توانند با ارائه اوراق حق برداشت مخصوص و دریافت ارزهای معتبر، تراز پرداختهای خود را اصلاح کنند . بدین منظور صندوق بین المللی پول اعضایی را که قادرند حق برداشت مخصوص دریافت و ارز ارائه کنند مشخص می کند. معمولاً "چنین کشورهایی تراز پرداختهای مثبت و ذخایر کافی دارند. کشورهای شرکت کننده در اداره حق برداشت مخصوص و نیز سایر دارندگان حق برداشت مخصوص به طور داوطلبانه می توانند آن را در معاملات و انتقالات مختلف بکار برند.

فصل سوم

بانک بین المللی ترمیم و توسعه (بانک جهانی)

بانک جهانی که نام واقعی آن " بانک بین المللی ترمیم و توسعه " است مهم ترین سازمان مالی بین المللی است که در خصوص تامین و توسعه اقتصادی ممالک در حال رشد جهان فعالیت دارد . علیرغم اینکه در این موسسه نوع سهامداران ، ماهیت سهام ، عدم قبول سپرده و وام های کوتاه مدت ، همه و همه عواملی هستند که با ماهیت فعالیت های بانکی مغایرت دارد لیکن به طور کلی سهام این موسسه اعطای وام ، ضمانتنامه ها ، انتشار اوراق قرضه و ... شرایطی را به این موسسه می بخشد که می توان نام بانک را به آن اطلاق نمود.

تاسیس این بانک نیز در کنفرانس پولی و مالی آمریکا (برتون وودز) به تصویب رسید ، نخستین وامها نزدیک به نیم میلیون دلار اعطا گردید که همه این وامها به منظور ترمیم خرابی های جنگ دوم جهانی به کشورهای اروپایی اعطا شد لیکن خسارات جنگ به حدی بود که منابع مالی بانک به هیچ وجه جوابگوی آن نبود و در نتیجه با شروع " برنامه مارشال " بانک جهانی تمام فعالیت خود را به عمران کشورهای در حال رشد اختصاص داد .

اهداف بانک جهانی:

- ۱- مساعدت به ترمیم و توسعه کشورهای عضو از طریق سرمایه گذاری در امور تولیدی، شامل احیای اقتصادهایی که در نتیجه جنگ از بین رفته و یا صدمه دیده است .
- ۲- تشویق سرمایه گذاری خصوصی در خارج ، از طریق تضمین یا مشارکت در اعطای وام ها و سرمایه گذاری هایی که توسط سرمایه گذاران بخش خصوصی انجام می گردد.
- ۳- تشویق رشد متوازن و بلندمدت تجارت بین المللی و حفظ تعادل در موازنه پرداختها از طریق تشویق سرمایه گذاری بین المللی برای توسعه منابع تولیدی کشورهای عضو و مساعدت به افزایش بهره وری و اعتلای سطح زندگی و شرایط کار در این ممالک .
- ۴- ترتیب دادن وام هایی که با تضمین وامهای بین المللی که از مجاری دیگری فراهم می شود در صورتی که طرح های مفید و ضروری اعم از اینکه کوچک باشند یا بزرگ در اولویت باشند.

۵- هدایت فعالیت بانک با توجه به تایید سرمایه گذاری بین المللی روی شرایط بازرگانی در ممالک عضو و کمک به ایجاد یک دوره تحول آرام از اقتصاد زمان جنگ به اقتصاد زمان صلح در سالهای بعد از جنگ .
در این بانک در آغاز کار دارای دو حوزه عملیاتی بود یک حوزه عملیات بانک تجدید و بازسازی کشورهای ویران شده در جنگ بود و حوزه دیگر عملیات مربوط به توسعه این کشورها بود به طوری که از بانک خواسته شد برای تامین منابع مالی خود به منظور پرداخت وام به کشورها ، از طریق دریافت وام اقدام کند ، لذا موسسین بانک برای وام دهی ، قدرت پرداخت وام گیرندگان را به طور دقیق در نظر می گرفتند و سعی می کردند تا کشورهای وام گیرنده ، تضمین کافی برای بازپرداخت داشته باشند بنابر این طرح های کاملاً مشخص و دارای اولویتی که هدف آن طرح ها افزایش تولیدات اموال و خدمات به منظور بالا بردن سطح زندگی در این کشورها باشد مدنظر قرار گرفت.

سازماندهی و ساختار اداری:

تمامی اختیارات بانک به هیات ریسه تفویض می شود و هر کشور عضو یکی از اعضا هیات ریسه را تعیین می کند. هیات ریسه سالی یکبار تشکیل جلسه می دهد و در این فاصله برای اموری که احتیاج به رای اعضا دارد توسط نامه یا تلگرام به رای گیری مبادرت می ورزد .

اختیارات هیات ریسه :

- ۱- اخذ تصمیم درباره عضویت
 - ۲- تخصیص سود ویژه و تغییر سرمایه
 - ۳- انتخاب رییس بانک جهانی توسط هیات مدیره
 - ۴- تفویض اختیار به هیات مدیره
- اعضای هیات مدیره ۱۵ نفر می باشد که ۶ نفر آنها از طرف سهامداران عمده مثل آمریکا ، انگلستان ، آلمان ، فرانسه ، ژاپن و هندوستان تعیین و بقیه توسط کشورهای عضو انتخاب می شوند.
پذیرش اعضای جدید با تعیین شرایط عضویت یکی از اختیارات هیات نمایندگان بانک است . با رعایت شرایط عضویت هر کشوری که سهم خود را بپردازد می تواند به عضویت بانک درآید.
اعضاء اصلی بانک همان ممالک عضو صندوق بین المللی پول هستند که عضویت بانک و اساسنامه آن را پذیرفته اند . شرط عضویت در صندوق به منظور عضویت در بانک طوری تعیین گردیده که کشور متقاضی عضویت در بانک ، قبلاً ” قواعد و مقرراتی را در مورد امور مالی بین الملل پذیرفته باشد.

مقایسه بانک جهانی و صندوق بین المللی پول در یک نگاه

بانک جهانی	صندوق بین الملل پول
کمک به توسعه اقتصادی کشورهای در حال توسعه جهان.	نظارت بر نظام پولی بین المللی.
کمک به کشورهای در حال توسعه از طریق تامین مالی طرح های عمرانی.	تثبیت نظام ارزی و تنظیم مناسبات میان ممالک عضو.
کمک به کشورهای فقیری که درآمد سرانه ای کمتر از ۴۰۰ دلار در سال دارند از طریق موسسه توسعه بین المللی.	کمک به اعضایی که کسری موازنه پرداختها پیدا کردند.
تشویق سرمایه گذاری های بخش خصوصی در کشور در حال توسعه از طریق " شرکت مالی بین المللی "	تخصیص حق برداشت مخصوص به منظور افزایش نقدینگی بین المللی.
تعداد کارکنان بانک جهانی ۶۵۰۰ نفر از حدود یکصد کشور جهان است.	تامین منابع مالی از طریق تعیین سهمیه اعضا.
	تعداد کارکنان صندوق حدود ۱۷۰۰ نفر از یکصد کشور جهان است.

فصل چهارم

موسسه بین المللی توسعه (IDA) International Development Association

این موسسه که وابسته به بانک جهانی است در سال ۱۹۶۰ تاسیس گردید . در واقع موسسه بین المللی توسعه سازمانی است بین کشورها که برای اجرای طرح های صحیح تولیدی و مقدم در توسعه اقتصادی کشورها به اعطای وام های سهل مبادرت می ورزد . کشورها به دو دلیل اقدام به دریافت این وامها می نمودند :

- ۱ - کشورهای تازه به استقلال رسیده ، به دلیل اقتصاد ضعیف و ظرفیت تولیدی پایین ، سالها طول می کشد تا بتوانند از عهده بازپرداخت وام های مرسوم برآیند.
- ۲ - شرایط اعتباری مشکل این کشورها را در پرداخت دیون با اشکال مواجه می سازد به طوری که در بعضی از این کشورها بازپرداخت ها حتی بیش از درآمدها ارزی آنها می شود . وامهای سهل عبارتند از وامهایی که دارای نرخ بهره نازل یا مدت بازپرداخت طولانی و یا دارای هر دو شرط باشد. این وامها معمولا فشار کمتری بر اقتصاد کشور وام گیرنده وارد می کند.

منابع تامین مالی موسسه :

- وجوه موسسه معمولا از پنج منبع تامین می شود :
- ۱- سهم پرداختی اولیه اعضا موسسه به دو گروه تقسیم می شود
 - ۱-۱- کشورهای توسعه یافته و پردرآمد
 - ۱-۲- کشورهای کمتر توسعه یافته و یا در حال توسعه .
 - ۲- تجدید منابع موسسه توسعه که معمولا هر سه سال یکبار صورت می پذیرد .
 - ۳- کمکهای خاص ، کشورهای اسکاندیناوی (سوئد، دانمارک ، نور) علاوه بر سهمی که در تجدید منابع موسسه بعهد گرفته اند .
 - ۴- بانک جهانی از محل درآمد خالص خود ۶ فقره کمک بلاعوض به موسسه بین المللی توسعه نمود.

۵- درآمد خالص موسسه بین المللی توسعه - درآمد عملیاتی موسسه از طریق اخذ ۷۵٪ کارمزد بابت قسمت پرداخت نشده ولی ضمانت شده وام های اعطایی و سرمایه داری کوتاه مدت در اوراق بهادار تامین می شود .

اعطای وام از طرف موسسه نه فقط بر وضع کشورهای کم درآمد تاثیر می گذارد بلکه بر وضع ممالک خارجی که به کشورهای مزبور وام تجاری پرداخت می کنند نیز تاثیرگذار است . هر اندازه این موسسه وام بیشتری بدهد وام های تجاری پرداختی به کشورهای کمتر در معرض خطر قرار می گیرد . زیرا هر کمکی که این موسسه به کشورها می کند پایه رشد و توسعه اقتصادی کشورها را نیز تحکیم می کند . به طوری که آنها آسان تر می توانند سایر قروض خارجی خود را بازپرداخت کنند.

نحوه عضویت در صندوق :

هر کشور عضو بانک جهانی می تواند به عضویت موسسه درآمد (حتی کشورهای سوسیالیستی) ولی هر کشوری که می خواهد به عضویت این موسسه درآمد ابتدا باید مقررات صندوق بین المللی پول را در مورد امور مالی بین المللی رعایت کند و کلیه اطلاعات لازم مالی و اقتصادی را برای ارزیابی وضع اقتصادی آن کشور در اختیار صندوق قرار دهد ، که تا قبل از فروپاشی بلوک شرق کشورهای سوسیالیستی این مطلب را مهمترین سد راه در عضویت خود در این موسسه یعنی بانک جهانی و موسسه بین المللی توسعه می پنداشتند و در نتیجه عضویت آن را نمی پذیرفتند.

سازمان و تشکيلات کلی موسسه :

کلیه اختیارات به عهده هیئت نمایندگان است . هر کشور فقط یک نماینده در این هیئت دارد و نماینده هر کشور وزیر امور اقتصادی یا رییس کل بانک مرکزی و شخص همپایه آنان می باشد . مدیران اجرایی بطور تمام وقت در مقر بانک واقع در شهر واشنگتن انجام وظیفه می کنند. در حال حاضر موسسه دارای ۲۰ مدیر اجرایی است که ۵ نفر از طرف پنج کشور با بیشترین سهام می باشند و بقیه از سایر کشورهای عضو هستند . همچنین کارکنان موسسه نیز براساس صلاحیت شغلی و کاردانی آنها از بین تمام ممالک جهان انتخاب می شوند. هیچ یک از کشورهای عضو حق وتو ندارند ولی از آنجاییکه تعداد آرا هر کشور با مقدار سرمایه سهم پرداختی آنان ارتباط دارد با تصمیمی که چند صاحب سهم عمده راجع به موضوعی می گیرند که احتیاج به اکثریت آرا دارد موضوع مورد نظر کان لم یکن تلقی می شود. در نهایت اخذ تصمیم توسط هیئت مدیره در مورد امور مطرح می شود و معمولاً با تبادل نظر و توافق انجام می گیرد و نه از طریق رای گیری رسمی و تشریفاتی.

شرایط دریافت وامهای ترکیبی از بانک جهانی و موسسه توسعه :

- ۱- درآمد ناخالص ملی کشور مربوطه فقط مختصری از حد استاندارد که موسسه تعیین کرده بیشتر باشد .
 - ۲- با مشکل بازپرداخت دیون خارجی مواجه باشد.
- کشورهایی که استحقاق دریافت وامهای ترکیبی را دارند معمولاً برای اجرای طرح از موسسه توسعه اعتبار و برای اجرای طرح دیگر از بانک جهانی وام دریافت می کنند.
- از ویژگی های وام های موسسه این است که کشورهای عضو وامهای دریافتی از موسسه توسعه را باید به ارز بازپرداخت کنند نه پول ملی بنابر این موسسه توسعه توانایی کشور وام گیرنده را برای گرفتن وام جدید و بازپرداخت آن به ارز در نظر می گیرد که این امر به میزان و نحوه بدهی های فعلی و احتمال بدهی کشور مربوطه به سایر بستانکاران خارجی و عملکرد اقتصادی آن کشور.
- در واقع هدف از شرایط سهل وام های موسسه این است که کشورهای وام گیرنده را قادر سازد طرح های عمرانی صحیح را بدون آنکه سنگینی چندانی بر بار استهلاک دیون خارجی آنها داشته باشد اجرا کنند. از آنجاییکه وامهای موسسه فقط به فقیرترین کشورها اعطا می شود در پرداخت وجوه به این کشورها همواره نظارت بسیار دقیقی به عمل می آید تا وجوه مذکور صرف پروژه موردنظر شود ، بدین ترتیب امکان اسراف از بین برود از سوی دیگر نفوذ موسسه توسعه و بانک جهانی عامل مهمی برای جلوگیری از اتخاذ و سیاست های اشتباه از جانب کشورهای عضو است نکته قابل توجه این است که در عین حال نمی توانند از منابع دیگر با همان شرایط وام بگیرند.

عوامل موثر از محدودیت گسترش حجم وامهای موسسه بین المللی توسعه :

- ۱- عدم توانایی وام گیرندگان به استفاده اثر بخش از وام های موسسه
- ۲- عدم توانایی کارشناسان بانک جهانی و موسسه توسعه در انجام وظایف خویش .
- ۳- عدم تمایل اعضای ثروتمند به اعطای وجوه بیشتر به موسسه توسعه .

شرکت مالی بین المللی (IFC) International Finance Corporation

پروژه ایجاد شرکت مالی در سال ۱۹۵۱ مطرح شد. در آن زمان این پروژه قسمتی از یک برنامه بود که هدف از آن کمک به کشورهای کمتر توسعه یافته توسط آمریکا بود. در واقع ترس از اقدامات کمونیستها در راه مبارزه با نظام سرمایه داری بخصوص در زمینه تجاری منجر به تغییر سیاست دولت آمریکا شد. بدین ترتیب آمریکا آماده شد تا همکاری لازم را برای تامین یک شرکت بین المللی مالی به عمل آورد. بدین ترتیب که این موسسه خود در سرمایه گذاری فعالیت های تجاری شرکت نکند بلکه فقط امور مالی پروژه ها را تامین کند. این شرکت جزو گروه بانک جهانی است و تنها سازمان بین المللی بین دولتها است که هدف آن کمک به توسعه بین المللی موسسات خصوصی می باشد. از این لحاظ شرکت مالی حاضر است نه فقط به تامین سرمایه موسسات خاص کمک کند بلکه سیاست دولتها را نیز در مورد سرمایه گذاری خصوصی مورد بررسی قرار دهد و در صورت تقاضای دولت مربوطه در مورد اقداماتی که به رشد و توسعه سرمایه گذاری خصوصی منجر شود نیز مشورت و راهنمایی های لازم را ارائه نماید.

سازمان و تشکیلات شرکت مالی بین المللی:

این شرکت نیز دارای هیات ریسه و یک هیات مدیره و رییس کل می باشد که هیات ریسه بالاترین رکن اتخاذ تصمیم شرکت است و می تواند اختیارات خود را به جزء در موارد زیر به هیات مدیره تفویض کند: پذیرش عضو جدید و تعیین شرایط اقتصادی برای پذیرش اعضای جدید افزایش یا کاهش سرمایه شرکت تعلیق عضویت یک کشور، تفسیر مواد اساسنامه شرکت و همکاری با دیگر سازمانهای بین المللی، توقف فعالیت و تقسیم دارایی های شرکت و ...

اهداف و وظایف شرکت مالی بین المللی:

هدف و وظیفه کلی شرکت مالی بین المللی کمک به ممالک در حال توسعه عضو به منظور توسعه اقتصادی آن کشورهاست که این عمل از طریق رشد موسسات خصوصی تولیدی انجام می پذیرد. اهم اهداف شرکت عبارت است از:

- تشویق موسسات خصوصی به سرمایه گذاری در کشورهای در حال توسعه عضو شرکت مالی بین المللی.
- شرکت مالی به موسساتی که سرمایه کافی نداشته باشد سرمایه خصوصی می دهد و بدین وسیله به پیشرفت اقتصادی آنها کمک می نماید.
- سرمایه گذاری هایی که توسط شرکت انجام می شود با سرمایه موسسات خصوصی و با استفاده از تجارب مدیریت شرکت مالی در راه پیشبرد اقتصادی کشورها به کار گرفته می شود.

شرایط اعطای وام:

شرکت مالی به طرح هایی که نقش خصوصی در آن شرکت نکنند وام و یا سرمایه اعطا نمی کند زیرا در هیچ شرایطی شرکت نمی تواند کل مخارج مربوط به یک طرح و یا پرداخت سهام را تقبل کند. شرکت مالی پس از تصویب طرح اعطای وام باید مطمئن شود که عوامل و شرایط ذیل فراهم شده است:

- کیفیت و نحوه تاسیس موسسه پیشنهادی منطبق بر اصول صحیح.
- سرمایه گذاری شرکت مالی دارای بازده باشد.
- مدیریت موسسه شایسته و کارآزموده باشد.
- حضور و مشارکت مالی بین المللی در پیشرفت کار موسسه موثر باشد.
- نقشه تامین سرمایه موسسه با واقعیات منطبق باشد.
- برای کالا و خدمات تولیدی موسسه بازار وجود داشته باشد.

فصل پنجم

بانک تسویه بین المللی (ISB) International Settlement Bank

این موسسه پیشکسوت سازمانهای پولی بین المللی محسوب می شود و از عمده سازمانهایی است که همزمان با جامعه ملل بوجود آمد. این بانک به تدریج خرابی های آلمان را پس از جنگ بین الملل اول و اداره عملیات اتحادیه اروپایی پرداخت ها را پس از جنگ جهانی دوم به عهده گرفت.

هدف بانک ایجاد جو همکاری مناسب بین بانکهای مرکزی و فراهم کردن تسهیلات اضافی برای عملیات مالی بین المللی است در مورد تسویه های مالی بین المللی که طبق قراردادهای منعقد شده بین طرفهای ذینفع به بانک محول شده، بانک به عنوان نماینده تام الاختیار این کشورها در نظر گرفته شده است. بانک نماینده تام الاختیار کشورها در تسویه های مالی بین المللی است که بنا به قراردادهای بین طرف های ذینفع به بانک محول می شود. بانک تسویه امروزه تنها یک نهاد بین المللی در زمینه همکاری پولی نیست بلکه بعنوان ناظر کمیته موقت هیات نمایندگان صندوق در خصوص نظام پول، بین المللی شرکت می نماید.

تفاوتهای مهم بین IMF و ISB:

۱- اعضای صندوق بین المللی پول دولتها هستند و کمک های مالی اعطایی در ارتباط با عدم تعادل موازنه پرداختها انجام می شود، در حالیکه اعضا و سهامداران اصلی بانک تسویه بین المللی بانکهای مرکزی کشورهای عضو می باشند و به موجب ماده ۱۹ قانون تاسیس بانک تسویه بین المللی عملیات آن باید با سیاستهای پولی بانکهای مرکزی مربوطه متناسب باشد.

۲- شیوه برخورد بانک در انجام وظایفش بیشتر یک شیوه ای عمل گراست تا نهادی. از این رو بانک تسویه بین المللی تمایلی ندارد تا مجموعه ای از قوانین را تدوین و نظام پولی بین المللی یا مدیریت سیاست های پولی بانکهای مرکزی عضو را هدایت کند.

۳- کمکهای مالی اعطایی از سوی بانک تسویه برخلاف کمکهای مالی صندوق که منوط به اجرای سیاستهای خاص اقتصادی و پولی کشورهای عضو است بر اصول بانکداری منطبق است و برخلاف طرح های بانک جهانی یا سایر نهادهای مشابه صرفا کوتاه مدت می باشد.

- ۴- بانک تسویه نیز یک بانک است و بین ۱۰ تا ۱۵ درصد ذخایر پولی جهانی بانکهای مرکزی را بصورت سپرده نگهداری می کند. وجوه دریافت شده از این طریق مجددا در بازارهای مالی سرمایه گذاری می شود. بسیار ساده است و کلیه کشورهای اروپایی (به استثنای آلبانی و اتحاد جماهیر سابق) عضویت در این بانک برخلاف صندوق ترکیه به علاوه استرالیا و آفریقای جنوبی می باشند. بنابر این شامل بانکهای مرکزی همه کشورهای عمده صنعتی غربی می شود.

اهداف بانک تسویه بین المللی :

- از جمله اهداف بانک تسویه بین المللی می توان به موارد ذیل اشاره کرد:
- ۱- بهبود و گسترش همکاری بین بانکهای مرکزی و ملاقات و تبادل نظر میان روسای بانکهای مرکزی به منظور ایجاد تسهیلات مورد نیاز عملیات مالی بین المللی.
 - ۲- ایفای نقش امین یا نماینده بانکهای مرکزی کشورهای عضو در ارتباط با تسویه های بین المللی محوله بر مبنای توافق با کشورهای ذینفع.
 - ۳- ترمیم خرابیهای کشور آلمان و نظارت بر گرامت پرداختی توسط آلمان.
 - ۴- اداره عملیات اتحادیه اروپایی پرداخت ها بعد از جنگ.

وظایف بانک تسویه بین المللی :

- ۱- خرید و فروش شمش طلا و سکه به حساب خود و بانک های مرکزی .
- ۲- نگاهداری طلا به حساب بانکهای مرکزی و نیز نزد بانکهای مرکزی برای خود زیر سرفصل های طلای بانکی .
- ۳- اعطای اعتبار یا دریافت وام از بانکهای مرکزی در مقابل طلا و اسناد کوتاه مدت یا قابلیت نقدینگی بالا و دیگر اسناد بهادار مورد قبول .
- ۴- خرید و فروش ارز و اسناد بهادار قابل داد و ستد به غیر از سهام به حساب خود و بانکهای مرکزی .
- ۵- تنزیل یا تنزیل مجدد خرید و فروش با و یا بدون ظهنرویی بروات ارزی ، چک ها و سایر تعهدات کوتاه مدت یا نقدینگی ممتاز از جمله خزانه و سایر اوراق بهادار کوتاه مدت دولتی که قابل داد و ستد باشد .
- ۶- قبول سپرده در ارتباط با قراردادهای امانی وضع شده میان بانک تسویه بین المللی و دولتها در ارتباط با تسویه های بین المللی .
- ۷- قبول سپرده از بانکهای مرکزی در حسابهای جاری یا حساب سپرده .
- ۸- افتتاح حساب جاری و نگهداری حسابهای جاری و سپرده نزد بانکهای مرکزی .

مقر و تشکیلات سازمانی بانک تسویه بین المللی :

مقر بانک برخلاف اکثر سازمانهای پولی و مالی بین المللی که در واشنگتن و یا نیویورک است در شهر بال سوییس یعنی محل ملاقات بانکهای مرکزی و نظارت بر بازارهای پولی بین المللی قرار دارد . علت انتخاب این شهر بیطرفی کشور سوییس ، سنت های بانکی آن کشور ؛ نبود بانک ناشر اسکناس و سازمانهای دیگر بین المللی در آن کشور بوده است . بانک شامل یک مجمع عمومی است که نمایندگان کلیه بانکهای مرکزی عضو و همچنین نمایندگان چندین سازمان بین المللی در آن شرکت دارند که بانک با آنها روابط ویژه ای دارد .

از آنجاییکه ادارات کل بانک مامور بررسی بازارهای پولی بین المللی است تشکیل جلسات ماهیانه می تواند زمینه آشنایی کلی و مستقیمی را با بازارهای پولی برای بانک فراهم سازد.

بطور کلی بانک تسویه را می توان مرکز ممتاز بررسی بازارهای پولی بین المللی و تحولات مربوط به اندوخته ها ، نرخ های بهره و جنبش های سرمایه ها به شمار آورد .

بانک تسویه شباهتی به سایر بانکها ندارد. این بانک دارای باجه نیست و به موجب ماده ۲۴ اساسنامه از اعمال بعضی از فعالیت های بانکی معمول منع شده است . بدین ترتیب بانک تسویه ، نه بانک ناشر است نه بانک معاملات و نه حتی بانک سپرده ها ولی سپرده های بانکهای مرکزی را می پذیرد .

سه ویژگی بسیار مهم این بانک عبارت است از:

۱- استقلال داخلی

۲- استقلال مالی

۳- استقلال شخصیت آن.

بانک تسویه بنابر احتیاط فوق العاده که در برنامه ها و توجه زیاد نسبت به نقدینگی در برنامه بین المللی و به لحاظ داشتن بی طرفی مطلق در معاملات و تسویه ها دارد ظاهرا توانسته است بر دشواری های بسیاری فائق آید.

۹۰٪ سپرده های بانک تسویه از طلا یا سکه های بانکهای مرکزی است و بقیه به دولتها یا موسسات رسمی تعلق دارد . بانک تسویه روی سپرده های طلا یا ارزهای خارجی کوتاه مدت به بانکهای مرکزی کشورها بهره پرداخت می کند و بدین ترتیب ذخایر بانکهای مرکزی از سود قابل توجهی بهره مند می شوند.

موافقت نامه عمومی تعرفه و تجارت (گات) (gatt)

پس از جنگ جهانی اول در سال ۱۹۲۷ نخستین گردهمایی بین المللی به منظور مذاکره درباره مسائل مربوط به تولید و تجارت زیر نظر جامعه ملل در شهر ژنو برگزار شد . در این کنفرانس نمایندگان حدود پنجاه کشور حضور داشتند. اولین هدف این گردهمایی از میان برداشتن تضادهایی بود که باعث بروز جنگ

گردیده بود این اقدام حتی المقدور از طرفین همزیستی سیاسی و نیز اتخاذ سیاست های لیبرالیستی و توسعه همکاری متقابل در زمینه های اقتصادی انجام می شد . همکاری بین المللی منجر به تاسیس نهادهای برتن وودز و گات شد . این نهادها برای رشد تجارت بین المللی چارچوب بی سابقه ای فراهم ساختند .

اساس مقررات گات اصل عدم تبعیض است که کشورها را از اعمال سلیقه در سیاست های بازرگانی خود منع می کند. هرگونه امتیاز تجاری که از سوی یکی از امضاءکنندگان گات به کشوری داده می شود باید به تمام کشورها تعمیم گردد. گات کشورها را تشویق می کند که برای تعرفه های وارداتی خود سقفی را در پایین ترین سطح ممکن تثبیت کنند. همچنین شامل مقرراتی برای رقابت منصفانه است یعنی به کشورهایی که واردات آنان با قیمت های سوبسیددار یا زیرقیمت است اجازه اقدام می دهد. کشوری که صنایع متزلزل دارد می تواند مورد حمایت گات قرار گیرد؛ کشوری که تراز پرداخت هایش با مشکلات روبروست نیز می تواند محدودیت های موقت وارداتی اعلام کند.

مقررات گات از آغاز انعطاف پذیر و عملی بود . لیکن در سالهای اخیر برخی از کشورها از انعطاف درونی سازمان سوء استفاده کردند و برخی دیگر تدابیری که طبق مقررات گات نبود را انجام داده و بدنبال امتیازات تجاری بودند.

تشکیلات و سازمان :

گات از نظر تشکیلاتی یکی از موسسات تخصصی وابسته به سازمان ملل متحد می باشد . اما برخلاف سایر سازمانهای بین المللی از دیدگاه حقوقی یک سازمان محسوب نمی شود . اگرچه کشورهای عضو به عنوان یک مجموعه سازمان یافته عمل می کنند و تصمیمات و داوری ها را که بخش مهمی از سازوکار گات است به طور دسته جمعی اتخاذ می کنند . از این مجموعه سازمان یافته در متن موافقت نامه عمومی به عنوان راه حل حقوقی طرف های متعاقد نام برده است. هر ساله جلسات طرف های متعاقد در ژنو برگزار می شود و هر کشور صاحب رای می باشد و به استثنای موارد خاص (الحاق سایر کشورها به گات و یا صرف نظر از تعهدات اعضا در شرایط ویژه) تصمیمات با توافق عام اتخاذ می گردد .

عمده کارهای سازمان توسط شورای نمایندگان و تعدادی کمیته های کاری انجام می شود که در سال ۱۹۶۰ تشکیل شده است . جلسات شورا ممکن است در سال چندین بار تشکیل شود از کارهای مهم شورای نمایندگان رسیدگی به امور جاری و مسائل اضطراری بین اجلاسیه عمومی است .

مقر دبیرخانه گات در شهر ژنو است و کشورهای عضو در آن نماینده دائم دارند و از سال ۱۹۶۵ دبیر اجرایی و دبیرکل ریاست اداره این سازمان را بعهده دارد که به کمک دو معاون انجام وظیفه می کند.

شرایط عضویت در گات :

طبق ماده ۲۳ موافقت نامه کشوری که خواهان عضویت در گات می باشد ابتدا باید درخواست عضویت خود را تسلیم دبیرکل گات کند و سپس گزارشی از سیاست های تجاری خود را به طرفهای متعاقد ارائه کند و به سوالات اعضای گات در مورد این سیاستها پاسخ دهد. سپس این سیاست ها توسط یک گروه طی مطالعات و بررسی های خود پیش نویس مقاوله نامه (پروتکل) الحاقی آن کشور خاص را طی یک روند نسبتا طولانی (که بسته به هر کشور تفاوت می کند) تنظیم می کند، همزمان با این اقدام مذاکرات تعرفه ای با اعضای گات جریان دارد. در این مذاکرات امکان دارد از کشور درخواست کننده بخواهد که در تعرفه های گمرکی برخی اقلام خود امتیازاتی اعطا کند. که این امتیازات درخواستی باید با نیازهای توسعه ای مالی و تجاری آن کشور سازگاری داشته باشد در نهایت در صورت تصویب دو سوم اعضا گات (در حال حاضر ۷۲ کشور) این کشور به عضویت موافقت نامه عمومی تعرفه و تجارت پذیرفته می شود

در صورتی که یک کشور عضو در مذاکرات تعرفه ای شرکت نداشته باشد و یا موافق عضویت این کشور جدید به گات نباشد ، طبق ماده ۲۶ کشورهای تازه استقلال یافته ای که موافقت نامه عمومی قبلا در مورد آنها (هنگامی که مستعمره یک کشور عضو گات بوده اند) شمولیت داشته است می توانند با حمایت و از طریق یک اعلامیه توسط کشور مربوط به عضویت گات درآیند.

اساسنامه گات پذیرش یک عضو جدید به این سازمان به این سازمان به دو سوم آرا کشورهای عضو نیاز دارد

اهداف گات :

هدف اصلی گات دستیابی به یک نظام تجاری بین المللی آزاد و بدون تبعیض است که مهمترین ابزار آن نیز اصل (Most Covered Nation) یا دولت کامله الوداد است به این امید که توسعه صادرات کشورها ، حصول اشتغال کامل ، افزایش مداوم درآمدها ، فزونی میزان تقاضا، استفاده کامل از منابع جهان ، بالا رفتن سطح زندگی مردم کشورهای عضو و رونق اقتصادی کشورها را به دنبال داشته باشد . تحقق این اهداف در چارچوب مقررات گات ، از طریق تبعیضات تجاری است . اصلی ترین فعالیت گات تا امروز کاهش تعرفه های گمرکی بوده است زیرا این تعرفه ها مانع اصلی صادرات و واردات کشورها محسوب می شود .

اصول گات :

- ۱- اصل عدم تبعیض و تعمیم دولت کامله الوداد عمده ترین ابزاری است که برای برطرف کردن تبعیض در جریان واردات و صادرات میان کشورها وجود دارد .
- ۲- هزینه ها معادل با مالیات داخلی وضع شده بر محصولات داخلی ، مشابه با کالاهای وارداتی .
- ۳- سایر هزینه های متناسب با هزینه خدمات ارائه شده ، قضاوت در مورد منصفانه بودن عوارض صادرات زیر قیمت و جبرانی اغلب کار مشکلی است حتی بین کشورهای عضو گات توافق جامعی در خصوص تعریف سوبسید زیرقیمت وجود ندارد .

۴- ممنوعیت استفاده از محدودیت های کمی در واردات و یا صادرات که استفاده این محدودیتها مانند سهمیه بندی ، مجوزهای وارداتی یا صادراتی و یا سایر تدابیر مربوطه جایز نیست و کشورهای عضو موظفند از وضع این گونه محدودیتها در برابر صادرات دیگر کشورهای عضو به کشور خود ، خودداری کنند.

منافع عمومی عضویت در گات :

- ۱- برخورداری از اصل عدم تبعیض .
- ۲- دسترسی مداوم و مطمئن به بازارها .
- ۳- مشاوره و حل و فصل اختلافات تجاری .
- ۴- مجمعی برای مباحثات چند جانبه و خصوصی .
- ۵- برخورداری از آزادی عمل نسبی در سیاست های تجاری .
- ۶- کمکهای فنی .

روش الحاق به گات :

الف - عضویت (الحاق کامل)

- ۱- ارائه درخواست رسمی به مدیر کل گات مبتنی بر تمایل به شرکت .
 - ۲- ارائه گزارشی در مورد سیاست بازرگانی خارجی کشور متقاضی به گات .
 - ۳- تشکیل ارگان برای بررسی تقاضای عضویت کشور متقاضی .
 - ۴- بحث و مذاکرات ارگان کاری برای بررسی تقاضای عضویت کشور متقاضی .
 - ۵- تهیه گزارش ارگان کاری همراه پیش نویس پروتکل الحاق برای تصویب به اجلاس طرف های متعاقد .
- ب - کشورهای ناظر نیز مانند اعضا باید گزارش سیاست تجارت خارجی و تحولات آن را به گات گزارش دهند.
- ج - سالانه نیز بودجه ای به عنوان کمک بپردازند .

موضع ایران :

کشورهای در حال توسعه علیرغم موقعیت بحرانی که دارند بالاخره باید به گات بپیوندند . دخالت در امور این کشورها و اعمال فشارهای بین المللی از جانب نهادهای جهانی از جمله گات جزء لاینفک ویژگی های جهان امروز است . این کشورها به هر حال جزیی از جهان هستند که در عرصه بین المللی سهم خود را دارند. برای ایران نیز راه حل این است که مواضع ذکر شده را حفظ کند تا بتواند شاهد تحولات عمیق اقتصادی ، اجتماعی و زیربنایی و ... که منجر به رشد و تحول بهره وری تولید و موجب تقویت قدرت رقابت بین المللی کالاهای ملی در سطح جهان و رشد صادرات و رشد اقتصادی می شوند ، باشد.

در حال حاضر با توجه به مشکلات اقتصادی کشور ، خصوصا مشکلات ساختاری موجود از یک طرف و از طرف دیگر محدودیت های ارزی کشور سبب می شوند که با اصول گات و جهت گیری های جدید و یا تحولات آن تضاد ایجاد شده و کشور ما فعلا عضو ناظر است ، ناظر اجازه دارد که در اجلاس حضور داشته باشد و نوع مذاکرات را ببیند و با متن آن آشنا شود اما از فضای عضویت نمی تواند استفاده کند و حق اظهار نظر و دخالت نیز ندارد و بازار کشورهای خارجی در اختیارش نیست و اگر به آن کشور خساراتی وارد شود در زمینه تجارت جهانی نمی تواند شکایتی داشته باشد.

چنانچه کشور ما بخواهد عضو دائم شود بایستی پس از ارائه درخواست و ارائه گزارشی کامل از اوضاع و احوال اقتصادی ، بازرگانی ، سیاسی و مقررات خود به دبیرخانه ارسال نماید چنانچه اکثر اعضا رای مثبت اعلام نمایند ، بعد از تصویب درخواست ، درخواست مطروحه در مجلس گات بعد از ۳۰ روز و طی بررسی چنانچه به تصویب برسد به عضویت دائم گات درمی آید لیکن تاکنون با توجه به اینکه منحنی عرضه کل ایران از کشتش پذیری بهنجاری برخوردار نیست بناچار باید درتجارت ، سیاست های بازرگانی محدودکننده ای را بکار ببندد که عرضه اقتصاد ایران و عدم جوابگویی آن به تقاضای کشور در حال حاضر شرایط مطلوب جهت عضویت فراهم نمی باشد.

سازمان تجارت جهانی World Trade Organisation

در سال ۱۹۹۰، اتحادیه اروپا و کانادا تشکیل سازمان تجارت جهانی را پیشنهاد کردند که مورد مخالفت آمریکا قرار گرفت ، لیکن در اوائل ژانویه ۱۹۹۵ در حالی که اقتصاد جهانی به سوی منطقه گرایی شدیدی سوق داشت (WTO) جایگزین دبیرخانه GATT شد و اداره سیستم قانون تجارت جهانی را آغاز کرد . این سازمان به عنوان نهادی قانونی و مسئول تجارت چند جانبه، تعهدات اساسی و قراردادی کشورهای را تعیین می کند که این امر تعیین کننده حدود و چگونگی اجرای مقررات و قوانین تجارت داخلی است.

(WTO) سازمانی چند ملیتی است که برای پرداختن به مقررات تجارت بین ملتها شکل گرفته است. این سازمان براساس موافقتنامه اصلی خود فعالیت می کند که بیشتر کشورهای تجاری جهان درباره آن به مذاکره پرداخته اند و سپس آن را امضاء و تصویب کرده اند. هدف رسمی این سازمان کمک به تولیدکنندگان کالاها و خدمات می باشد و در دوبرخش جدید خدمات و حقوق مالکیت فکری اعضا را ملزم به همکاری و توافق جمعی کرده است .

حوزه خدمات:

بیش از ۲۵٪ از کل تجارت در جهان به تجارت خدمات مربوط است. حوزه خدمات طیف گسترده ای از فعالیت هایی را در بر گرفته است مانند خدمات جهانگردی، حمل و نقل، ارتباطات، خدمات فنی و حرفه ای، خدمات مالی نیز شامل خدمات مربوط به بیمه، بانکداری و غیره و خدمات ورزشی و فرهنگی.

حوزه مالکیت فکری:

به لحاظ فعالیت ها و ترکیب تجارت در قرن معاصر فعالیت های فکری به عنوان یک سرمایه و به طبع آن بصورت یک نوع مالکیت حقوقی پذیرفته شده است. حق اختراع و حق تالیف و ... از مالکیت های فکری محسوب می شوند.

صادرکنندگان و واردکنندگان از طریق کاهش یا حذف موانع و محدودیتهای تجاری در سرتاسر جهان است. دفاتر مرکزی این سازمان در ژنو سوییس است.

اهداف و وظایف سازمان تجارت جهانی

وظیفه اصلی سازمان تجارت جهانی، اجرا و مدیریت موافقتنامه های دور اروگوئه و فراهم ساختن مجمعی برای مذاکره میان اعضا در خصوص روابط چند جانبه است.

در این راستا سازمان تجارت جهانی پنج وظیفه دارد که عبارتست از:

- ۱- مدیریت و تسهیل عملیات اجرایی و توسعه اهداف سازمان تجارت جهانی به عنوان اصلی ترین وظیفه سازمان. این سازمان چهارچوب لازم را برای اجرا و مدیریت موافقتنامه های چند جانبه فراهم می سازد.
- ۲- فراهم کردن امکانات گردهمایی اعضا برای مذاکره و شور درباره روابط چند جانبه تجاری.
- ۳- اجرای تفاهمات و مقررات مربوط به حل اختلاف.
- ۴- اجرای ساز و کار بررسی و نظارت بر سیاستهای تجاری.
- ۵- همکاری با سایر سازمانهای بین المللی همچون صندوق بین المللی پول و بانک جهانی و سازمانهای وابسته به آنها در موارد مقتضی.

هدف سازمان تجارت جهانی، ارتقای سطح زندگی و درآمد، تامین اشتغال کامل، افزایش و توسعه تولید و تجارت و بهره برداری بهینه از منابع جهانی حتی در بخش خدمات و کمک به مشارکت فعال کشورهای در حال توسعه در تجارت جهانی اعلام شده است.

با مطرح شدن ضرورت دستیابی به "توسعه پایدار" با توجه به بهره برداری بهینه از منابع جهان، لزوم محافظت از محیط زیست به طوری که با توسعه اقتصادی کشورها سازگاری داشته باشد نیز از اهداف سازمان است .

همچنین در این موافقتنامه تصریح گردیده است که باید اقدامات مثبتی صورت گیرد تا کشورهای در حال توسعه بتوانند سهم بیشتر و بهتری از رشد تجارت بین المللی بدست آورند.

تشکیلات سازمان

سازمان دو رکن اساسی دارد:

رکن اصلی سازمان، کنفرانس وزیران متشکل از وزرای تجارت تمام کشورهای عضو است که حداقل هر دو سال یکبار تشکیل جلسه می دهد. کنفرانس وزیران بالاترین رکن این سازمان است.

رکن دیگر سازمان تجارت جهانی " شورای عمومی " مرکب از نمایندگان کشورهای عضو است که در فواصل بین " کنفرانس وزرا " به انجام وظایف محوله می پردازد:

- تشکیل شوراهایی به منظور بررسی تجارت کالا، تجارت خدمات و جنبه های تجاری حقوق مالکیت معنوی نیز پیش بینی شده است . این شوراها مسئول نظارت بر اجرای موافقتنامه های مربوط هستند . همچنین شورای عمومی باید یک کمیته بودجه ای، مالی و اداری را ایجاد کند.
- کمیته تجارت و توسعه باید موارد خاص موافقتنامه های تجاری چند جانبه را که به نفع کشورهای کمتر توسعه یافته عضو سازمان تجارت جهانی است بررسی و به شورای عمومی برای اقدام ارسال کند. تاسیس یک دبیرخانه که در راس آن دبیرکل قرارداد نیز پیش بینی شده است.

نحوه پیوستن به سازمان تجارت جهانی

پیوستن به سازمان تجارت جهانی فرایندی نسبتاً " طولانی است. این فرایند مراحل بشرح ذیل دارد:

- ۱ - مذاکره کشورهای خواهان عضویت با تعدادی از اعضای گات ، به منظور ارزیابی میزان حمایت کافی برای الحاق.
- ۲ - تسلیم درخواست عضویت از سوی دولت متقاضی به دبیرخانه سازمان تجارت جهانی.
- ۳ - توزیع درخواست عضویت در نشست شورای نمایندگان سازمان.
- ۴ - تشکیل گروهی تحت عنوان گروه کاری برای بررسی درخواست الحاق و تهیه پیش نویس قرارداد الحاقیه کشور متقاضی در صورت وجود اتفاق نظر در شورا.

- ۵ - تسلیم گزارش جامعی از نظام تجارت خارجی کشور.
 - ۶ - پاسخ به سوالات مطروحه گروه کاری توسط دولت متقاضی.
 - ۷ - بررسی سازگاری نظام تجارت خارجی کشور متقاضی در گروه کاری با مقررات سازمان.
 - ۸ - مذاکره کشور متقاضی با طرفهای متعهد ذینفع برای تنظیم جداول امتیازات تعرفه ای.
- پس از آنکه درخصوص تدوین پیش نویس قرارداد الحاقیه و نیز محتوای جداول امتیازات تعرفه ای کشور متقاضی در گروه کاری اتفاق نظر حاصل شد این قرارداد به شورای نمایندگان تسلیم می شود و با موافقت دو سوم اعضا با درخواست کشور متقاضی ، دولت مربوطه باید قرارداد الحاقیه را امضا کند.
- قرارداد مورد بحث ظرف ۳۰ روز پس از تصویب آن در پارلمان کشور متقاضی به اجرا در می آید، البته در ماده ۱۱ موافقتنامه تاسیس سازمان تجارت جهانی تصریح شده است که طرفهای متعهد گات برای عضویت در سازمان مذکور باید جداول امتیازات خود در مورد کالاها و خدمات را نیز تسلیم کنند.

انتقادات بر سازمان تجارت جهانی

- ۱ - سیاست دولتها را دیکته می کند. تصمیمات متخذه در سازمان تجارت جهانی از مذاکرات پاسخگو و دموکراتیک ناشی است و تنها زمانی سازمان می تواند بر سیاست های یک دولت تاثیر مستقیمی بگذارد که یک اختلاف تجاری به سازمان ارجاع شود و در نهایت جهت حل اختلاف حکم صادر می کند که بخش حل اختلاف نیز حکمیت خود را بر مبنای نتایج گروه کارشناسی با یک گزارش استیناف بنا می نهد. با این حال قلمرو حکمیت سازمان محدود است و این حکمیت در حکم یک قضاوت ساده یا تفسیر در مورد این مساله می باشد و در سیاست گذاری و اجرای حکم دخالت نمی کند.
- ۲ - کورکورانه به دنبال تجارت آزاد با هر هزینه ای است . نقش سازمان در تجارت جهانی کاهش موانع تجاری و گسترش تجارت آزاد است اما این اصل براین مبنا پایه گذاری شده که همه کشورها به اشکال مختلف از نتایج ناشی از کاهش تعرفه ها بهره مند گردند لیکن نقش سازمان در این میان فراهم نمودن مجمع و جایگاهی برای مذاکرات مربوط به آزادسازی تجاری است و موانع را به تدریج کاهش می دهد تا تولید کنندگان متضرر نشوند و بتوانند خود را با شرایط جدید تطبیق دهند .
- ۳ - فقط به فکر منافع تجاری است . توسعه پایدار طبق مقررات سازمان هدفی اساسی تلقی می شود و موافقت نامه های این سازمان نیز در باره توجه به منافع توسعه می باشد در واقع تجارت آزاد رشد اقتصاد را افزایش می دهد و به توسعه کمک می کند ، لیکن این سازمان فقط به فکر منافع تجاری است و این امر باعث می شود تا تجارت بر توسعه اولویت یابد لذا منافع کشورهای در حال توسعه بیشتر مدنظر می باشد .

۴ - منافع تجاری بر حفظ محیط زیست اولویت دارد . مقررات سازمان به کشورها اجازه می دهد اقداماتی برای حفظ حیات ، سلامتی انسانی ، حیوانی و گیاهی و محافظت از منابع طبیعی در حال انقراض انجام دهند در این خصوص با اعطای یارانه برای حفظ محیط زیست موافقت شده است و همچنین اهمیت خاصی به استانداردها، امنیت غذایی ، حفظ مالکیت فکری و ... نیز مدنظر می باشد ولی منتقدین معتقدند در نظام تجاری سازمان منافع تجاری بر حفظ محیط زیست اولویت دارد .

۵- باعث بیکاری و گسترش شکاف فقیر و غنی می شود . تجارت می تواند نیروی موثری برای ایجاد اشتغال و کاهش فقر باشد و غالباً نیز به همین صورت عمل می کند با این حال برخی مواقع ایجاد اصلاحات و تعدیلاتی که منجر به از دست رفتن برخی شغل ها می شود ضرورت پیدا میکند یعنی برخی از تولیدکنندگان با شرایطی که برای رقابت ایجاد می شود با موانع تجاری روبرو می شوند و توان رقابت را نداشته و از عرصه رقابت حذف می گردند و بخش قابل توجهی از نیروی کار بیکار می شوند .

۶ - کشورهای کوچک در سازمان تجارت جهانی قدرت ندارند. اگر چه تصور می شود که کشورهای کوچک در سازمان از قدرت لازم برخوردار نیستند لیکن واقعیت غیر از این است و سازمان موجبات چانه زنی همه کشورها را فراهم می نماید و قدرت های بزرگ تجاری نیز برای کسب منافع خود ناچارند منافع کشورهای کوچک را رعایت کنند.

سازمان ملل متحد

سازمان ملل متحد معروف ترین سازمان جهانی است . این سازمان برای حفظ صلح در بسیاری از مناطق جهان تلاش کرده است ، برخی از این تلاشها به ثمر رسیده و برخی ناموفق بوده است . علاوه بر کارکردهای سازمان ملل متحد در زمینه حفظ صلح ، این سازمان مسئول ایجاد بسیاری از موسسات بین المللی که مناسبات تجاری را در سراسر جهان تسهیل می کنند نیز می باشد .

براساس مقدمه منشور ملل متحد ، مقاصد سازمان ملل عبارتست از :

- ۱ - حفظ صلح و امنیت بین المللی .
- ۲ - توسعه روابط دوستانه میان ملل براساس احترام به اصل برابری حقوق و خودمختاری ملتها .
- ۳ - همکاری در حل مسائل بین المللی که دارای ماهیت اقتصادی ، اجتماعی ، فرهنگی و بشر دوستی است و ترویج احترام به حقوق بشر و آزادیهای اساسی برای همگان .
- ۴ - ایجاد مرکزی برای هماهنگ ساختن اقدامات ملتها جهت نیل به این هدفهای مشترک .

وظایف سازمان ملل متحد

وظایفی که این سازمان برعهده دارد عبارتست از:

- ۱ - سازمان براساس اصل برابری حاکمیت کلیه اعضای آن بنیان گذاشته شده و یکی از وظایف سازمان ملل اجرای کامل این اصل است .
- ۲ - کلیه اعضا باید تعهداتی را که به موجب منشور تقبل کرده اند با حسن نیت انجام دهند.
- ۳ - اعضا باید اختلافات بین المللی خود را با راههای مسالمت آمیز حل کنند.
- ۴ - اعضا باید در روابط بین المللی خود از تهدید به زور و یا استعمال آن به هر نحوی که مقاصد سازمان ملل متحد مغایرت داشته باشد خودداری کنند.
- ۵ - اعضا باید به سازمان ملل متحد در هر اقدامی که طبق منشور به عمل می آورد مساعدت کنند و از کمک به هر کشوری که سازمان ملل متحد علیه آن اقدام احتیاطی یا قهری به عمل آورد اجتناب ورزند.
- ۶ - سازمان ملل متحد باید مراقب باشد که کشورهای غیرعضو ، برای حفظ صلح و امنیت بین المللی طبق این اصول رفتار کنند.
- ۷ - سازمان نباید در اموری که راساً " جزو صلاحیت داخلی کشورهاست دخالت کند ، اما این شرط مانع انجام اقدامات مهمتری در مورد تهدید صلح ، نقض صلح و اعمال تجاوزکارانه نمی شود.

ارگانهای سازمان ملل متحد

فعالیتهای سازمان ملل متحد از طریق چند دستگاه یا ارگان اصلی انجام می گیرد:

- ۱ - مجمع عمومی
 - ۲ - شورای امنیت
 - ۳ - شورای اجتماعی و اقتصادی
 - ۴ - دادگاه بین المللی و دبیرخانه
- مقر همه ارگانهای اصلی وابسته به این سازمان به جز دادگاه بین المللی که در شهر لاهه هلند واقع است در نیویورک می باشد . سازمان ملل متحد شش زبان رسمی دارد ، عربی ، چینی ، انگلیسی ، فرانسوی ، روسی و اسپانیایی .

رشد و تحول سازمان ملل متحد

همه کشورهای عضو سازمان ملل متحد در مجمع عمومی عضویت دارند. هر کشور صرف نظر از اندازه ، ثروت یا قدرتش در مجمع عمومی یک رای دارد . مجمع قادر است از طریق قطعنامه هایی که تصویب می

کند نظریاتش را ابراز کند. تصمیم گیری درباره مسائل مهمی همچون مسائل مربوط به بودجه سازمان ، نیاز به رای مثبت دو سوم از اعضای مجمع دارد.

یکی دیگر از ارگانهای مهم سازمان ملل متحد، شورای امنیت است . این شورا از ۱۵ عضو – پنج عضو دائم و ده عضو که هر پنج سال به وسیله مجمع عمومی برای دوره های دو ساله انتخاب می شوند تشکیل شده است. هریک از اعضای دائم شورای امنیت یعنی جمهوری خلق چین ، فرانسه ، روسیه ، انگلیس و آمریکا قدرت وتو کردن تصمیمات شورای امنیت را دارند.

پنج عضو موقت شورای امنیت از میان کشورهای آسیایی و آفریقایی عضو سازمان ملل متحد انتخاب می شوند. سومین رکن یعنی شورای اجتماعی و اقتصادی (اکوسوک) **Ecosoc** با مسائل اقتصادی همچون تجارت، حمل و نقل صنعتی شدن و توسعه اقتصادی سر و کار دارد.

دادگاه بین المللی یا دیوان عدالت بین المللی که به آن دیوان جهانی نیز می گویند ، تصمیمات و احکام قانونی مربوط به اختلافات بین دولتهای ملی را به اجرا در می آورد ، دولتها می توانند از جانب طرفهای دعوی خصوصی مانند شرکتها و افراد تابع کشورشان نیز در دادگاه شرکت کنند. گرچه حوزه قضایی این دادگاه شامل همه کشورهای جهان می شود و این دادگاه می تواند به اختلافات بین آنها رسیدگی کند اما سالیانه تنها به چند پرونده _ به طور معمول کمتر از ده پرونده _ رسیدگی می شود . این دادگاه ۱۵ قاضی دارد که باید از ۱۵ کشور مختلف باشند . قضات این دادگاه برای دوره های نه ساله انتخاب می شوند که اکثریت مجمع عمومی و اکثریت شورای امنیت سازمان ملل متحد باید با انتصاب قضات این دادگاه موافقت کنند.

سازمانها و برنامه های سازمان ملل متحد

- برنامه کنترل بین المللی مواد مخدر
- برنامه خواربار جهانی
- سازمان بین المللی کار
- سازمان بین المللی هواپیمایی کشوری

International Civil Aviation Organisation (ایکائو)

- اتحادیه جهانی پست
- آژانس بین المللی انرژی اتمی
- سازمان توسعه صنعتی
- صندوق بین المللی توسعه کشاورزی
- سازمان خواربار و کشاورزی

سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک)

Organization of petroleum exporting countries

سازمان کشورهای صادرکننده نفت (اوپک) به موجب قطعنامه های کنفرانس نمایندگان چند کشور (ایران، عراق، کویت، عربستان سعودی و ونزوئلا) که در بغداد در سال ۱۹۶۰ منعقد شد به عنوان سازمانی دائمی و بین الدولی متعهد به انجام وظایف زیر شد:

الف (ایجاد هماهنگی و وحدت در خط مشی های نفتی بین کشورهای عضو و یافتن بهترین راه حل برای تامین منافع فردی و گروهی آنان.

ب (حفظ و ثبات قیمت نفت در بازارهای جهانی و حذف عوامل مضر و غیر ضروری.

ج) تضمین درآمد نفت برای کشورهای عضو و تامین مصالح و منافع ملت های دولتهای اوپک.

ارکان سازمان اوپک

سازمان اوپک از سه رکن اصلی تشکیل شده است: ۱- کنفرانس ۲- هیات عامل ۳- دبیرخانه

۱- کنفرانس: عالی ترین مرجع سازمان و متشکل از نمایندگان کشورهای عضو است و هر کشور عضو باید در تمام کنفرانس ها شرکت کند ، سه چهارم اعضا باید برای برگزاری کنفرانس شرکت داشته باشند و هر کدام یک رای داشته و کلیه تصمیمات مستلزم اتفاق رای کلیه اعضا می باشد . هر سال دو بار اجلاس برگزار می شود که بنا به درخواست یک کشور توسط دبیر کل و پس از مشورت با رییس کنفرانس و تصویب اکثریت اعضا اجلاس فوق العاده نیز تشکیل می شود .

از مهمترین وظایف کنفرانس می توان از تنظیم خط مشی کلی سازمان ، اتخاذ تصمیم درباره هرگونه عضویت در سازمان، تایید و نصب اعضای هیات مدیره ، انتخاب دبیرکل و قائم مقام و اتخاذ تصمیم در مورد بودجه سازمان نام برد.

۲- هیات عامل: عضویت در این هیئت دو سال می باشد و وظایف آن عبارتست از : هدایت اداره امور سازمان و اجرای کنفرانس، تنظیم بودجه کنفرانس و ارائه به کنفرانس، معرفی ناظران تشکیل اجلاس فوق العاده کنفرانس و معرفی شخصی برای قائم مقام دبیرکل جهت انتخاب وی توسط کنفرانس و تهیه دستور جلسه کنفرانس .

۳- دبیرخانه: وظایف اجرایی سازمان را طبق مقررات این اساسنامه تحت مدیریت هیئت عامل انجام می دهد و متشکل از دبیرکل ، قائم مقام دبیرکل و کارکنان مورد نیاز می باشد.

اعضای اوپک:

در ابتدای تاسیس اوپک پنج عضو کشور ایران ، ونزوئلا ، عراق ، کویت و عربستان عضو آن بودند که بعداً کشورهای اندونزی ، گابن ، الجزایر ، اکوادور ، نیجریه ، قطر و امارات متحده عربی نیز به آن پیوستند.

اوپک و حقوق بین الملل عمومی :

اوپک یک سازمان بین الملل دولتی است چون از اجتماع دولی تشکیل شده است که دارای تمایلات مشترک اقتصادی و سیاسی هستند و اعضاء آن برای تحقق اهداف خود به طور منظم با یکدیگر ملاقات و از طریق ارگان های مختلف فعالیت می کنند.

اوپک و سازمان ملل :

اعضاء تشکیل دهند اوپک در زمان تاسیس عضو سازمان ملل متحد بوده اند و قطعنامه های تاسیس اوپک نیز که از طرف اعضا به تصویب رسیده براساس ماده ۱۰۲ منشور ملل متحد نزد دبیرخانه سازمان به ثبت رسیده است.

بازار نفت به دلیل پیوندهای بسیار با اقتصاد همواره شاهد نوسانات زیادی خواهد بود . تشبیت قیمت نفت به عوامل مختلفی بستگی دارد از جمله وجود اراده های سیاسی برای ایجاد ثبات در بازار که برخی اوقات از طریق اوپک اعمال می شود لیکن روند تحولات نشان می دهد که گرچه تقاضا برای این ماده حیاتی روبه افزایش است اما بازار نفت همچنان درگیر افت و خیز است که این امر الزاماً منجر به افزایش قیمت نمی شود.

از آنجاییکه کاهش تقاضا و افزایش عرضه خصوصاً " عرضه زیاد توسط کشورهای تولید کننده غیراوپک بازار نفت را بسیار آشفته می سازد لذا اوپک برای جبران و اصلاح وضع بازار تصمیم به استراتژی سهمیه بندی برای اعضا گرفت اگرچه این سیاست باعث شد تا اعضا اوپک تولید کمتری داشته باشند اما این امر در بازار نفت باعث شد تا از اهمیت اوپک بعنوان عامل تاثیرگذار عمده به شدت کاسته شود.

فصل ششم

سازمان همکاری های اقتصادی (ا.کو) Economic Cooperation Organization (E.C.O)

وجود مشترکات فرهنگی و زمینه های همکاری اقتصادی بین سه کشور ایران ، پاکستان و ترکیه موجب گردید که در اوایل دهه ۱۳۴۰ سه کشور مزبور در صدد سازماندهی به همکاری های سه جانبه بین یکدیگر برآیند. اولین اقدام مهمی که در این راستا صورت گرفت تشکیل اجلاس وزرای خارجه سه کشور مزبور در سال ۱۳۴۲ در کشور ترکیه بود در این اجلاس جنبه های مختلف بالقوه برای همکاری های اقتصادی ، فنی و فرهنگی بین این کشورها مورد بحث قرار گرفت و در خصوص موارد زیر تصمیم گیری بعمل آمد :

۱ - ایجاد گروه های اقتصادی منطقه ای از کشورهایی که دارای منافع مشترک می باشند.

۲ - ارائه پیشنهادات در مورد اقداماتی برای همکاری های اقتصادی،

که این اقدامات به دو بخش زیر تقسیم گردیده است:

- اقداماتی که می توان آنها را به سرعت به مرحله عمل درآورد.

- اقداماتی که احتیاج به بررسی و مطالعه زیاد دارد.

یکی از دستاوردهای مهم این اجلاس به اجرا درآوردن طرح "همکاری منطقه ای برای توسعه" بود که منجر

به تشکیل سازمان همکاری منطقه ای برای توسعه (آ.ر.سی.دی) **Regional Cooperation For Development** شد.

همچنین در این اجلاس اصولی بشرح ذیل مورد موافقت و توافق قرار گرفت :

۱ - بهبود خطوط حمل و نقل هوایی در داخل منطقه و ایجاد یک خط هوایی بین المللی.

۲ - همکاری نزدیک در امر کشتیرانی.

۳ - برقراری مبادله آزاد یا آزادتر کالا به روشهای عملی گوناگون از قبیل انعقاد موافقت نامه های بازرگانی.

۴ - ایجاد مناسبات و برقراری همکاری بیش تر بین اتاق های بازرگانی و ایجاد اتاق های بازرگانی مشترک.

چندین اجلاس دیگر در رامسر ، کراچی پاکستان و ازبکستان ترکیه تا قبل از انقلاب اسلامی برگزار گردید که در تمامی اجلاسها در رابطه با برنامه های عمرانی سه کشور تا حد امکان و همچنین بررسی اوضاع و احوال منطقه پرداخته شد لیکن با شروع انقلاب اسلامی و تا چند سال ایران در جلسات حضور نیافت و از سال ۱۳۶۸ با ابراز تمایل جمهوری اسلامی ایران به تجدید همکاری های سه جانبه بین ایران ، ترکیه و پاکستان یک رشته رایزنی های بین مقامات سه کشور مزبور صورت گرفت که نتیجه آن امضای پروتکل اصلاحی

عهدنامه از میر بود. به موجب این پروتکل بعضی از مواد عهدنامه از میر از جمله در مورد ارکان سازمان، نحوه پذیرش اعضای جدید و تغییر نام سازمان از آر.سی. دی به سازمان همکاری اکو به تصویب رسید. بعد از عضویت کشورهای مسلمان تازه استقلال یافته شوروی سابق (جمهوری های آذربایجان، قزاقستان، قرقیزستان، ترکمنستان، ازبکستان و تاجیکستان) و افغانستان در اکو، فعالیت این سازمان گسترش محسوسی یافته و در سطح منطقه ای و بین المللی از اهمیت زیادی برخوردار گردیده است.

اهداف اکو:

از مهمترین اهداف اکو می توان از موارد ذیل نام برد :

- ۱ - گسترش بازرگانی بین دول عضو، از طریق تامین دسترسی آزادانه تر به بازارهای یکدیگر.
 - ۲ - ترغیب به ایجاد شرایط و احوال مساعد در هر یک از دول عضو، برای رشد مداوم اقتصادی به منظور تامین ترقی مستمر سطح زندگی مردم.
 - ۳ - کمک به افزایش تجارت جهانی و تلاش برای محو سیاست های غیرمنصفانه بازرگانی که برای کشورهای روبه رشد شرایط تجاری نامساعد به بار آورده است.
 - ۴ - تحکیم همبستگی های فرهنگی و علایق معنوی.
- بطور کلی هدف نهایی اکو توسعه اجتماعی، اقتصادی کشورهای عضو است که بدلیل محدودیت ها و فقدان منابع و به منظور تحقق اهداف توسعه اقتصادی به ساختارهای زیربنایی کارآمدی در عرصه های حمل و نقل و ارتباطات نیازمند می باشد که لازمه آن داشتن ارتباط و تعامل با کشورهای عضو و کشورهای خارج از سازمان می باشد.

بانک توسعه اسلامی (IDB) Islamic Development Bank

بانک توسعه اسلامی یکی از موسسات عظیم مالی بین المللی است که از نهادهای تخصصی سازمان کنفرانس اسلامی است. این بانک به ضرورت های اقتصادی و سیاسی موجود در جهان اسلام و به هدف کمک به توسعه اقتصادی و اجتماعی کشورهای اسلامی و به منظور تحکیم وحدت و همبستگی اقتصادی و سیاسی در بین مسلمانان در سال ۱۹۷۵ به وسیله ۲۲ کشور اسلامی و با سرمایه اولیه ۷۵۵ میلیون دینار اسلامی که ارزش هر دینار برابر یک واحد حق برداشت مخصوص ویژه در صندوق بین المللی پول است.

طی سالهای اخیر بانک توسعه اسلامی به دلیل تقاضای زیاد کشورهای عضو جهت استفاده از تسهیلات مالی با فشار شدید کمبود منابع مواجه گشته لذا از هیات عامل بانک درخواست شد تا نسبت به افزایش سرمایه خود اقدام نماید .

اهداف بانک توسعه اسلامی

- ۱- مشارکت در سرمایه طرح های تولیدی.
- ۲- سرمایه گذاری در پروژه های زیربنایی.
- ۳- اعطای تسهیلات به بخش خصوصی و عمومی.
- ۴- ایجاد و بهره برداری از صندوق های تخصصی.
- ۵- قبول سپرده از کشورهای عضو.
- ۶- ارائه کمکهای فنی.

عملیات بانک توسعه اسلامی را می توان به سه قسمت خلاصه نمود:

- ۱- تامین مالی پروژه ها.
 - ۲- تامین مالی مبادلات تجاری.
 - ۳- عملیات کمک های ویژه.
- این بانک برای به کارگرفتن منابع خود بر طبق اصول شریعت و از طریق شکل متعارفی که توجه به ضوابط ایمنی، قابلیت تبدیل به نقدینگی و بازدهی مدنظر داشته باشد عمل می کند.
- تامین مالی واردات عبارت است از خرید کالاها و فروش اقساطی مجدد آنها به کشورهای متقاضی در مقابل دریافت سود.

اهداف طرح تامین مالی واردات

- ۱- استفاده از این ابزار به عنوان وسیله ای در جهت استفاده از نقدینگی مازاد بانک برطبق شریعت و کسب درآمد برای بانک.
- ۲- کمک به کشورهای عضو در تلاشهایشان جهت توسعه اقتصادی از طریق واردات کالاهایی که اثر توسعه ای دارند.
- ۳- افزایش حجم تجارت میان کشورهای عضو.

تامین مالی واردات عمدتاً" برای واردات کالاهای توسعه ای مثل کودهای شیمیایی ، محصولات پالایش شده نفتی ، نفت کوره ، سیمان ، نفت خام و مصالح ساختمانی استفاده می شود.

تقاضای عملیات تامین مالی واردات :

متقاضیان تسهیلات می توانند به منظور ارائه تقاضای تسهیلات تامین مالی و واردات از طریق مجرای رسمی ارتباطی به وسیله ارسال نامه با تلکس مستقیماً" از بانک درخواست تسهیلات کنند. این درخواست خطاب به رییس بانک است باید شامل نام، آدرس پستی و شماره تلکس موسسه ذینفع ، کالاهای مورد درخواست ، منبع عرضه سنتی ، مقدار، مشخصات فنی قیمت واحد و قیمت کل برحسب دلار و دوره تحویل باشد.

هر تقاضا به وسیله قسمت مربوطه و سپس به وسیله مدیریت بررسی می شود. آنگاه مدیریت خصوصی با ارائه درخواست به هیات مدیره اجرایی اتخاذ تصمیم می نماید . سپس شرایط مصوب استفاده از تسهیلات به وسیله تلکس به عضو هیات عامل کشور دریافت کننده تسهیلات اطلاع داده می شود و براساس قبول شرایط مذکور عملیات مربوطه اجرا و گزارش آن توسط رییس بانک تهیه و به هیات مدیره اجرایی تسلیم می شود. حساب کمک های ویژه:

براساس مصوبه هیات عامل بانک توسعه اسلامی در سومین اجلاس سالانه در سال ۱۳۵۷ برای اهداف زیر می توان از حساب کمکهای مالی مخصوص بهره برداری کرد:

- آموزش و تحقیق برای کمک و راهنمایی کشورهای عضو تا بتوانند اقتصاد و فعالیت های بانکی و سرمایه گذاری خود را با اصول شریعت هماهنگ کنند.
- امداد و کمک رسانی به شکل کالا و خدمات.
- کمک مالی به کشورهای عضو برای پیشرفت اهداف اسلامی.
- کمک مالی به منظور اصلاح و بهبود شرایط اجتماعی، اقتصادی و اجتماعی مسلمان کشورهای غیر عضو.

همکاری فنی:

بانک توسعه اسلامی برنامه همکاری فنی را که در سال ۱۹۸۳ تاسیس شده هدایت می کند. بانک توسعه اسلامی که هدف اصلی آن توسعه و وحدت کشورهای اسلامی است در اجلاس تهران ، کشورهای تازه استقلال یافته مسلمان را به عنوان میهمان پذیرفت.

اجلاس بانک توسعه اسلامی در تهران در شرایطی برگزار شد که شرایط کنونی اقتصاد جهانی و روابط شمال جنوب موجب وخیم شدن رابطه مبادله تجاری افزایش کسری بودجه و دیون خارجی کشورهای اسلامی

شده است و در نتیجه اجلاس تهران فرصت مغتنمی بود که راههای مقابله با تاثیرات منفی این تحولات در اقتصاد جهانی مورد بحث و مذاکره قرار بگیرد. در نهایت هدف این گردهمایی و در مرکز آنها اجلاس هیات عامل بانک، هموار کردن چشم انداز وحدت و کمک به رشد و توسعه کشورهای اسلامی است.

WWW.UBooklet.COM